

ZARFLAR

Bir fiilin anlamını durum, zaman, yer-yön, miktar ve soru bakımından belirten sözcüklere **zarf (belirteç)** denir.

Durum Zarfları

- ▶ Belirttikleri fiillerin nasıl yapıldıklarını ve gerçekleşme biçimlerini bildiren zarflara **durum zarfı** denir. Durum zarfları, fiillere sorulan “Nasıl?” sorusunun cevabıdır. Cümleye “kesinlik, dilek, olasılık, yineleme” gibi anlamlar katar.

Örnek:

- ✓ Konuşmalarımı **öfkeyle** bölüyorsun.
- ✓ Sandalyeleri **ses çıkarmadan** yerlerine taşıyalım.

Uyarı

- ▶ Durum zarfları ile niteleme sıfatları birbirine karıştırılmamalıdır. Sıfatlar, isimlerin nasıl olduğunu bildirirken zarflar, fiillerin nasıl yapıldığını bildirir.

Örnek:

- ✓ **Kısa** ömrümü yoluna harcadım. (Sıfat)
- ✓ Sunumu **kısa** turalım. (Zarf)

Zaman Zarfları

- ▶ Fiilin gerçekleşme zamanını bildiren zarflara **zaman zarfları** denir. Zaman zarfları, fiillere sorulan “Ne zaman?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

- ✓ **İki gün önce** fırtına çıktı burada.
- ✓ Toplantıyı **dün akşam** yaptık.
- ✓ **Birazdan** Ankara’ya doğru yola çıkıyoruz.
- ✓ **Top oynarken** ayağını burkmuş.

Ulti Not

- ▶ “Sabah, akşam, öğle” gibi zaman bildiren sözcükler eylemin zamanını bildirmiyorsa isimdir.

Örnek:

- ✓ **Sabah**, bence günün en güzel zamanıdır. (İsim)
- ✓ İşini **sabah** daha dinç kafayla yapabilirsin. (Zarf)

Miktar Zarfları

- ▶ Fiillerin miktarını bildiren zarflara **miktar zarfı** denir. Miktar zarfları, fiillere sorulan “Ne kadar?” sorusunun cevabıdır.

Örnek:

- ✓ Böreğe yumurtayı **çok** koyalım.
- ✓ Çocuklara yemeği **az** vermişsin.

Yer-Yön Zarfları

- Fiillerin yöneldiği tarafı bildiren zarflara **yer-yön zarfı** denir. Yer-yön zarfları, fiillere sorulan “Nereye?” sorusunun cevabıdır. “İleri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, öte, beri” sözcükleri yer-yön zarfı olarak kullanılan sözcüklerdir.

Örnek:

- ✓ Konuklar çok sıkıştı, **yukarı** gidelim.
- ✓ **Aşağı** in de bak bakalım kim gelmiş.

Ulti Not

- Yer-yön bildiren sözcükler, isim durum eki aldıklarında zarf özelliklerini kaybederek adlaşır. Bu sözcükler bir ismi nitelerse sıfat olur.

Örnek:

- ✓ Yukarı koştular. (Zarf)
- ✓ Yukarıya koştular. (İsim)
- ✓ Yukarı mahalleye koştular. (Sıfat)

Soru Zarfları

- Fiillerin anlamını soru yoluyla tamamlayan zarflara soru zarfı denir. “Nasıl, ne zaman, ne kadar, niçin, neden, ne” sözcükleri soru zarfı olarak kullanılır. Bir soru sözcüğü, fiilin gerçekleşme biçimini, nedenini, zamanını veya miktarını soruyorsa o sözcük soru zarfıdır.

Örnek:

- ✓ Özgür bir birey olmayı **nasıl** başarabiliriz?
- ✓ Onu **ne zaman** görebilirim?
- ✓ **Ne diye** geldi ki bu toplantıya?
- ✓ Samsun’da **ne kadar** kaldın?

Sıra Sende 1

Fiilleri durum, zaman, yer-yön, miktar ve soru yoluyla belirten sözlere “zarf” denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf yoktur?

- A) Başkandan ciddi bir tepki geldi.
- B) Otobüs iki dakika önce duraktan ayrıldı.
- C) Taşıdığı ağır çuvalar sebebiyle çok yoruldu babam.
- D) Ne zaman bizimle sinemaya gelirsin?

Sıra Sende 2

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde soru zarfı ve yer-yön zarfı birlikte kullanılmıştır?

- A) Dün piknik alanına neden bu kadar geç geldiniz?
- B) Eve gelir gelmez niçin hızlı bir şekilde yukarı çıktı?
- C) Aşağı inip bizimle kahvaltı masasına oturur musun?
- D) Biraz ileri gidebilir misiniz yanınızda yer varsa?

Etkinlik 1

Aşağıdaki cümlelerde altı çizili ifadelerin sözcük türünü bulup işaretleyiniz.

	Cümleler	Zarf	Sıfat	İsim
a.	Tarlada yapılan hasattan sonra koyunlar <u>çitten içeri</u> alındı.			
b.	<u>Aşağıdan</u> gelen sesler olumsuz bir durumun habercisiydi.			
c.	Aracınızı biraz <u>ileri</u> park eder misiniz?			
ç.	<u>Yukarı</u> mahallede patlayan borular sebebiyle sular kesildi.			
d.	Bunca olaydan sonra <u>geriye</u> sadece hayallerimiz kaldı.			
e.	Bu soru kolaydı, <u>öteki</u> soruyu da sen çöz.			
f.	Bugün hiç yemekle uğraşma, <u>dışarı</u> çıkarız.			

Etkinlik 2

Aşağıdaki cümlelerde zarf göreviyle kullanılan ifadelerin altını çiziniz ve bunların cümleye kattığı anlamları belirtiniz.

	Cümleler	Durum	Zaman	Soru	Yer-Yön	Miktar
a.	Doktor hastasının söylediklerini dikkatle not aldı.					
b.	Hastanenin arka kapısından içeri nasıl girdiniz?					
c.	Çocukluk yıllarında İstanbul'un kenar semtlerinin birinde yaşamış.					
ç.	Asansör bozulunca merdivenlerden dokuz kat yukarı çıktık.					
d.	Bakkala borcumuz epey birikmiş.					
e.	Yukarı tükürsem bıyık, aşağı tükürsem sakal!					
f.	Etkinliği yaparken çok zorlanmadınız diye umuyorum.					
g.	Zaman bir nehir gibi çağıl çağıl akıyor.					
ğ.	Bu çocuklar ne zaman büyüdü de evleniyor?					
h.	Bir başka düşünüyor insan bu yaşa gelince.					

Etkinlik 3

Sabah kalktığında, güneş henüz doğuyordu. Çabucak giyindi ve sonra dışarı çıktı. Hava serindi ama yine de dışarıda olmak ona çok keyif veriyordu. Hızlıca yürüyerek parka gitmeye karar verdi çünkü orada sessizce biraz kafasını dinlemek istiyordu. Ne zaman bu sorundan kurtulacaktı? Park sessizdi, sadece birkaç kuş neşeyle ötüyordu. Uzun bir süre yürüdü, bu havayı solumak ona huzur veriyordu.

Bu metindeki zarfları belirleyip türlerine göre uygun bölümlere yazınız.

a. Durum Zarfı

b. Zaman Zarfı

c. Yer-yön Zarfı

ç. Miktar Zarfı

d. Soru Zarfı

Etkinlik 4

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun zarflarla doldurunuz. Kullandığınız zarfın türünü belirtiniz.

	Cümleler	Zarfın Türü
a.	 gerçekleri anlatmadım.	
b.	Maçın son dakikaları geçiyor.	
c.	Sen de dışarıya çık, yürüyüş yap.	
ç.	Hiçbir şey olmamış gibi yapmayı başarıyorsun?	
d.	 balkondaki çamaşırları aldık.	
e.	Defansımız bu maçta oynadı.	
f.	Bu işi iyi Bahar yapar.	

1. Bu yaylaları bir de yazın görmelisin.
“Yazın” **sözcüğü aşağıdakilerin hangisinde bu cümledeki göreviyle kullanılmamıştır?**
- A) Yazın bir ay tatil yapmayı düşünüyorum.
B) Yazın gelmesini hiç istemiyorum.
C) Yazın klima olmasa Adana’da dondurma gibi eririm.
D) Tatil yörelerinde yazın iğne atsan yere düşmüyor.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili sözcük farklı görevdedir?
- A) Yurt dışı macerasını, bize sevinçle anlattı.
B) Kısaca özetledi o gün yaşananları.
C) Uzunca bir yaşamdı bizim hayalimiz.
D) Odadan sessizce görünmeden çıktılar.

3.

Niteleme sıfatları ile durum zarfları birbirine karıştırılmamalıdır. Örneğin “Eski dostlar keyifle sohbet ediyor.” cümlesindeki “Eski” sözcüğü dostların niteliğini bildirdiğinden niteleme sıfatı, “keyifle” sözcüğü ise sohbet etmek fiilinin nasıl yapıldığını bildirdiğinden durum zarfıdır.

Buna göre,

- I. Soğuk havada maç yapınca çok üşüdük.
II. Doğum gününü unuttuğumdan soğuk davranıyor.
III. Herkesle çok resmî ve soğuk konuştu.
IV. Alnımda soğuk bir el hissediyorum.

cümlelerinin hangilerinde “soğuk” sözcüğü zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) I ve III
B) I ve IV
C) II ve III
D) III ve IV

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde altı çizili ifade zaman zarfı olarak kullanılmamıştır?

- A) Yarın arkadaşlarımla Giresun sahilinden olta atacağız denize.
B) Çiftçiler, gündüz hava çok sıcak olduğu için gece çalışıyor.
C) Öğleden sonra esnaflar dükkânın önünde tavla oynayarak vakit geçiriyor.
D) Sabah, umutların taze bir nefes gibi doğduğu bir andır.

5.

Durum zarfları, cümledeki işin nasıl yapıldığını belirtir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde durum zarfı yoktur?

- A) Akşam, yemekten sonra koşarak odasına gitti.
B) Hızlı hızlı yürüdü ve olay yerinden uzaklaştı.
C) Garsona durmadan kaş göz işareti yapıyor.
D) Seneye sınavlara çok çalışmalısın.

6. İşim gücüm budur benim

Gökyüzünü boyarım her sabah

I

Hepiniz uykudayken

II

Uyanır bakarsınız ki mavi

III

Deniz yırtılır kimi zaman

IV

Bilmezsiniz kim diker

Ben dikerim

Bu dizelerde numaralanmış ifadelerden hangisi zarf değildir?

- A) I
B) II
C) III
D) IV

7. Aşağıdaki metinde boş bırakılan yerlere “niçin”, “her zaman”, “epey” sözcükleri uygun şekilde getirilecektir.

Buna göre,

Küçük bir çocukken çok meraklıydım. Her şey beni büyülerdi, ---- yeni bilgiler öğrenmeye çalışırdım. Şimdi, büyüdükçe bazı şeylere daha az ilgi duyuyorum. Ama hâlâ dünyayı keşfetmek için ---- çaba gösterdiğimi düşünüyorum. Hayatımda bazı sorulara cevap bulamadım ve bu yüzden çok düşünürüm. ---- bu kadar çok sorgulama yapıyorum, bilmiyorum.

metni tamamlandığında aşağıdakilerin hangisinde verilen zarf türleri sırasıyla örneklenmiş olur?

- A) Zaman - Miktar - Soru
B) Miktar - Durum - Soru
C) Zaman - Durum - Miktar
D) Miktar - Soru - Durum

8. Satranç, zihinsel becerileri geliştirmek için oldukça etkili bir oyundur. Oyuncular dikkatlice düşünerek

I

(durum) hamle yapmalıdırlar. Rakiplerini çabucak mat etmek isteyen oyuncular, bazen (zaman) stra-

II

tejik hatalar yapabilir. Bazı oyuncular ise her hamleyi uzunca düşünerek çok sakince oynarlar. Kim tahaya bakarken derin derin (miktar) düşünüyorsa o,

III

kritik bir hamle planlıyordur.

Bu metinde numaralanmış zarflardan hangisinin türü yay ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III

9. Aşağıdaki dizelerin hangisinde zarf türünde bir sözcük kullanılmamıştır?

- A) Dili çözümlüyor gecelerin
Gölgeler kaçışıyor derine
B) Korkarak saklanıyor bacalar
Gün doğuyor şehrin üzerine
C) Sallayarak dallarını kavak
Yükseliyor her günkü yerine
D) Toprak kımıldıyor yavaş yavaş
Gün doğuyor şehrin üzerine

10. Yer-yön zarfları yalın hâlde kullanılır; herhangi bir çekim eki aldığı anda isim, bir ismi nitelediğinde sıfat görevini üstlenir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde yer-yön bildiren sözcük zarf görevinde kullanılmıştır?

- A) Ara yollardan gidince daha geride kaldık.
B) Sıkıştık, biraz öteye kayar mısın?
C) Paçalarımızı yukarıya çekip dereden geçtik.
D) Hava çok güzel, dışarı çıkalım mı?

- 11.

Bugün okuldan sonra hep birlikte sinemaya gidecektik ancak planlarımızda bir aksaklık oldu. Sinema için ne kadar bekleyeceğiz, bilmiyorum. Hangi filmi izleyeceğimize de henüz karar veremedik. Niçin bu kadar aksilik çıktı anlamıyorum. Ne zaman gideceğimizse ailelerimizden alacağımız izne bağlı.

Bu metinde yer alan aşağıdaki ifadelerden hangisi soru zarfı olarak kullanılmamıştır?

- A) Ne kadar
B) Hangi
C) Niçin
D) Ne zaman

ANLATIM BOZUKLUKLARI

- Duygu ve düşünceler ifade edilirken yapılan hatalar anlaşılabilirliği zorlaştırır. Bu nedenle bir cümle kurarken kullanılan sözcüğün anlamına, cümledeki yerine veya gerekli olup olmadığına dikkat edilmelidir.

Gereksiz Sözcük Kullanımı

- Anlatılmak istenen en sade şekilde iletilmelidir. Bir cümlede aynı anlamı veren birden fazla sözcüğün kullanılması, duruluk ilkesine aykırıdır. Gereksiz sözcük kullanımı, eş anlamlı sözcüklerin bir arada kullanılmasıyla ya da bir sözcüğün anlamının başka bir sözcükte de bulunması ile gerçekleşir.

Örnek:

- ✓ Gizli bir durum vardı ki aralarında **kısık sesle** fısır fısır konuşuyorlar. (Bu cümlede fısır fısır konuşmak zaten kısık sesle yapılan bir eylem olduğundan kısık sesle ifadesine gerek yoktur.)
- ✓ Müdür Beyler **henüz** daha gelmedi. (Daha ve henüz sözcükleri aynı anlamda olduğundan sözcüklerden biri gereksizdir.)

Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanımı

- Yakın anlamlı ya da okunuşu-yazılışı benzeyen sözcüklerin birbirinin yerine kullanılmamalıdır. Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması, anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

- ✓ Ağaçlandırma çalışmaları **yüzünden** şehrin temiz hava ihtiyacı kısa sürede karşılandı. (“Yüzünden” ifadesi olumsuz durumlar için kullanılır. Burada olumlu bir gelişmeden söz edildiği için “sayesinde” sözcüğü kullanılmalıydı.)
- ✓ Şu tümseği düzleştirirsek kaza yapma **şansını** en aza indirmiş oluruz. (Şans olumlu, risk olumsuz durumlar için kullanılır. Burada kaza yapma olasılığı ortadan kaldırılmak istendiğinden “risk” sözcüğü kullanılmalıydı.)

Sıra Sende 3

- Sınıfta yüksek sesle bağırmanın diye uyardım sizi.
- Kesinlikle bu romanı da çocuklara okut.
- Belki son filmi umduğu kadar izlenmeyebilir.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde gereksiz sözcük kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yalnız I B) Yalnız II
C) I ve III D) II ve III

Sıra Sende 4

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sözcüğün yanlış anlamda kullanılmasından kaynaklanan anlatım bozukluğu yoktur?

- A) Kantindeki ücretlerin yüksek olmasından öğrenciler çok şikâyetçi.
B) Bankayla yapılan telefon görüşmeleri kayıt altına alınıyor.
C) Çekimserliği yüzünden arkadaş edinmekte zorlandığını düşünüyorum.
D) Mevsimi geldiğinde babam bahçeye biber tohumları dikecek.

Anlamca Çelişen Sözlerin Bir Arada Kullanımı

- ▶ Düzgün bir cümle, anlatılmak isteneni açık bir şekilde ifade etmelidir. Birbiriyle çelişen ve anlatımı bulanıklaştıran sözler bir arada kullanılmamalıdır. Çünkü cümlede sözcüklerin anlamca birbiriyle uyumlu ve cümlelerin tutarlı olması gerekir.

Örnek:

- ✓ Ben sana inanıyorum, bu işi mutlaka başarabilirsin. (Bu cümlede kesinlik bildiren “mutlaka” ve olasılık bildiren “başarabilirsin” sözcükleri birbiri ile çelişir. Cümle “başaracaksın” sözcüğü ile bitmeliydi.)

Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanımı

- ▶ Bir cümlede kimi zaman sözler, bulunması gereken yerde kullanılmaz. Bu durum, cümlelerin farklı bir anlam kazanmasına neden olur. Doğru bir cümlede sözcükler, cümlelerin akışına ve anlamına uygun yerde kullanılmalıdır.

Örnek:

- ✓ Konuklar çok dışarıda bekleyince şikâyet etmeye başladı. (Bu cümlede “çok” sözcüğü “dışarıda” sözcüğünden hemen sonra olmalıydı.)

Anlam Belirsizliği

- ▶ Kişilerden ve onlarla ilgili durumlardan söz edildiğinde kişi zamirlerini kullanmamak, cümlede işi yapanı belirtmemek veya noktalama işaretinin yerinde kullanılmaması cümlede anlam belirsizliğine yol açar.

Örnek:

- ✓ Küçük başının üzerinden geçen kuşlardan korkuyordu. (Bu cümlede baş küçük olabilir ya da “küçük” sözcüğüyle küçük bir çocuk kastedilmiş olabilir. Bu belirsizliği gidermek için küçük sözcüğünden sonra virgül getirilebilir.)
- ✓ Saçını ne güzel toplamış. (Bu cümleden hem “Senin saçını başkası ne güzel toplamış.” hem de “Başkası kendi saçını ne güzel toplamış.” anlamları çıkar. Cümlelerin başına “onun” ya da “senin” sözcükleri getirilmelidir.)

Sıra Sende 5

- Tam kırk kırk beş dakikadır trafiğin açılmasını bekliyoruz.
- Öğretmen bugün sınav yapıp yapmayacağını söylemedi.
- Kadın kuaförüne gitmeye karar verdi.

Aşağıdakilerden hangisi bu cümlelerdeki anlatım bozukluklarının nedenlerinden biri değildir?

- A) Çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması
- B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması
- C) Sözcüğün yanlış yerde kullanılması
- D) Anlam belirsizliği

Sıra Sende 6

Aşağıdakilerin hangisinde cümlede yapılan anlatım bozukluğunun nedeni yay ayraç içinde yanlış verilmiştir?

- A) Annem mutlaka bizim için yemek hazırlamış olabilir. (Çelişen ifadelerin birlikte kullanılması)
- B) Arkadaşıma dün dışıde rastladım. (Anlam belirsizliği)
- C) Etrafındakilerin yüzlerini, suratlarını dahi görmek istemiyordu. (Gereksiz sözcük kullanımı)
- D) Kendine özgün bir insandı, bu yüzden yalnızdı. (Sözcüğün yanlış yerde kullanılması)

Mantık Hatası/Sıralama Yanlışı

- Cümlede verilen kavram ve durumların önem sırasının karıştırılması veya cümlelerin yanlış bir mantıkla kurulması anlatım bozukluğuna yol açar.

Örnek:

- ✓ Her yıl geleneksel olarak düzenlenen festivalin birincisi geçen ay yapıldı. (İlki yapılan bir festival gelenek hâline gelemeyeceğinden cümlede mantık hatası yapılmıştır.)
- ✓ Çocuklarla konuşmayı bırak onlarla oyun bile oynamıyordu. (Konuşmak oyun oynamaktan daha kolay bir iş olduğundan konuşmak ve oyun oynamak yer değiştirmelidir.)

Deyim Yanlışları

- Deyimin kalıbı bozulursa yani deyimdeki sözcükler yer değiştirir ya da yerine başka sözcükler kullanılırsa ve deyim anlamı cümleye uymazsa anlatım bozulur.

Örnek:

- ✓ Eli açık biriydi, kimseye mal mülk bırakmadı. (Doğrusu, “eli sıkı” olmalıydı.)
- ✓ Eşyalarını kullandığımı görünce alevi başına vurmuş hâlde bağırmaya başladı. (Deyimin doğrusu öfkelenmek anlamındaki “ateşi başına vurmak”tır.)

Uyarı

Anlatım bozuklukları, her şeyden önce kelimelerin anlamlarını ve türlerini iyi bilmeye, cümle yapısını tanımaya, noktalamanın anlam üzerindeki etkisini anlamaya bağlı olduğu ölçüde fark edilebilir. Anlatım bozukluğuyla ilgili sorulara bu nedenle çok yönlü yaklaşılmalıdır.

Sıra Sende 7

Dengesiz beslenmemizin sağlığımız, sıhhatimiz üzerinde olumsuz etkileri olduğunu biliyoruz.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunu gidermek için aşağıdakilerden hangisi yapılmalıdır?

- “olumsuz etki” sözü cümleden çıkarılmalıdır.
- “sıhhatimiz” sözcüğü cümleden çıkarılmalıdır.
- “olumsuz” sözcüğü cümleden çıkarılmalıdır.
- “sağlımız” sözcüğü “sıhhatimiz” sözcüğü ile yer değiştirilmelidir.

Sıra Sende 8

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu yoktur?

- Bu yıl Marmara Denizi'ne inanılmaz çoğunlukta bir balık akını yaşandı.
- Bence bu konuda bizim için yaptıklarını azımsamak büyük bir yanlış olacaktır.
- Bu tarz durumlar, Türkiye'ye özel bazı âdet ve anlayışların doğal bir sonucudur.
- Çevremizdeki evlerin fiyatları, diğer bölgelere göre daha yüksekmiş.

Etkinlik 5

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını belirleyip uygun kutucuğu işaretleyiniz.

	Gereksiz Sözcük Kullanılması	Sözcüğün Yanlış Anlamda Kullanılması	Sözcüğün Yanlış Yerde Kullanılması
a. Sizin çok zorlu ve çetin şartlarda çalıştığınızı biliyorum.			
b. Bu hastalıktan kişinin kurtulmama şansı bile vardı.			
c. İzinsiz okuldan çıkanlar disiplin suçu işlemiş sayılır.			
ç. Aşağı yukarı beş yıla yakın süredir bu şehirde yaşıyorlardı.			
d. Bir ay önce geliştirilen sürücüsüz minibüsün deneme sürüşleri gerçekleşti.			
e. Her koşul ve şartta elimden geleni yapacağım.			

Etkinlik 6

Aşağıdaki cümlelerde bulunan anlatım bozukluklarını bulup cümlelerin düzeltilmiş hâllerini tabloya örnekteki gibi yazınız.

	Cümleler	Düzeltilmiş Hâli
	Bu hafta pazara seninle birlikte gitsek olur mu?	Bu hafta pazara seninle gitsek olur mu?
a.	Bu büyük başarıyı elde etmeme ailem neden oldu.	
b.	Tabii ki onunla iyi anlaşmış olabilir.	
c.	Yaşlı ağacın dibine çökmüştü.	
ç.	Bu okulda öğretim gördüğünü bilmiyordum.	
d.	Bazı öğrencileri ücretsiz sınava hazırlıyor.	
e.	Seninle tek kelime etmeyi bırak sohbet bile etmem.	

Etkinlik 7

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere getirilebilecek sözcüğü belirleyiniz.

a.	Burnumda tütüyorsun başka bir ---- çok özleniyorsun.	deyimle	
		deyişle	
b.	Arkadaşlarına bu denli ---- olman ne kadar güzel.	bağlı	
		bağımlı	
c.	Gençlerin yaşadığı bu sorunlar sadece bize ---- değil.	özel	
		özgü	
ç.	Büyük dedem 1938 ---- doğmuş.	tarihinde	
		yılında	
d.	Yol kapalı olduğundan ---- diğer yoldan veriliyor.	geçiş	
		geçit	
e.	Haber tüm televizyon kanallarında ----.	yayımlandı	
		yayınlandı	
f.	Çantanın ---- yüksek gelince çantayı almaktan vazgeçmiş.	ücreti	
		fiyatı	
g.	Buraya geldiğinden ---- çok mutsuz görünüyor.	itibaren	
		beri	

Etkinlik 8

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını nedenleri ile eşleştiriniz.

- a. Bilgisayarını kırdığı için yenisini alacakmış.
- b. Bu inşaat hemen hemen tam bir yılda tamamlandı.
- c. Bu evin Alilerin eski evi olma olanağı çok yüksek.
- ç. Yardım derneklerine karşılıksız bağışlar yapıyordu.

- d. Başarılı olmak için elinden geleni ardına koymuyordu.
- e. Suna, iki kardeşin en küçüğü olduğundan biraz nazlıdır.
- f. Akşam heyecanla yayımlanan yeni diziyi izledim.
- g. Bildiğim ve bilmediğim her şeyi sana anlatacağım.

1.	Sözcüğün yanlış yerde kullanılması	2.	Gereksiz sözcük kullanılması	3.	Anlamca çelişen sözcüklerin birlikte kullanılması	4.	Mantık hatası
5.	Sözcüğün yanlış anlamda kullanılması	6.	Deyimin yanlış anlamda kullanılması	7.	Anlam belirsizliği		

a.		b.		c.		ç.		d.		e.		f.		g.	
----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--

Etkinlik 9

Aşağıdaki cümlelerdeki anlatım bozukluklarını bularak nedenlerini boş bırakılan yerlere yazınız.

- Bir şeyler yiyelim, açlıktan midem zil çalıyor.
.....
- Zili de duymadım, geldiğini de görmedim.
.....
- Son sırada yer alan yarışmacı son 5 dakikada arkasındakileri geçti.
.....
- Bilgisayarda uzun süre çalıştığımda çok sırtım ağrıyor.
.....
- Fikret, ablasının kulağına alçak sesle bir şeyler fısıldadı.
.....
- Mutlaka sen de kardeşin gibi başarılısındır sanırım.
.....
- Ayakkabılar ayağına çok uyumlu oldu.
.....
- Uçak kazasının üzerinden tam beş güne yakın zaman geçti.
.....
- Herkes parktaki çimlere ayağıyla basıyordu.
.....
- İlki düzenlenen geleneksel yemek festivaline ilgi çok fazlaydı.
.....

Etkinlik 10

(I) Bir sonbahar sabahı, elimde kahve fincanıyla köyün karanlık sokaklarında yürüyordum. (II) Hava serindi ama içimi ısıtan bir huzur vardı. (III) Şehirden ayrılalı üç gün olmuştu ve buraya, büyükannemin yıllardır bakımsız kalmış evine gelip nefes tutmak istemiştım. (IV) Evin bahçesi, çiçek açmak için yanlış mevsimde ısrar eden güllerle doluydu. (V) Onlara bakarken büyükannemin elleri geldi aklıma. (VI) Eski bir anı canlandı gözümde. (VII) Köy meydanındaki kahvehane hâlâ aynıydı. (VIII) Bana göz ucuyla bakan yaşlı bir amca dikkatimi çekti. (IX) Sessizce yanıma geldi ve “Sen galiba Zeliha’nın torunusun.” dedi. (X) Biraz tedirgin “Evet.” dedim.

Bu metinde numaralanmış cümlelerden hangilerinde anlatım bozukluğu yapıldığını bulup sebebini belirtiniz.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

1. Cümlede sözcüklerin yanlış yerde kullanılması anlatım bozukluğuna yol açar.

Buna göre aşağıdakilerin hangisinde bu açıklamayı örnekleyen bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Yüksek yapıların arasında sessizce yürüdük.
- B) Savcı olarak doğup büyüdüğü ilçeye döndü.
- C) Bundan sonra tek başına yemek yapabilirsin.
- D) Sokakta öğleye doğru kimsecikler kalmazdı.

2.

Toplantılarda pek konuşmayan, içe dönük, çekimser bir adamdı.

Bu cümledeki anlatım bozukluğunun sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Gereksiz sözcük kullanımı
- B) Sözcüğün yanlış anlamda kullanımı
- C) Sözcüğün yanlış yerde kullanımı
- D) Anlamca çelişen sözcüklerin kullanımı

3. Bu sorunun cevabı denemenin B kitapçığında
I II III
yanlış olarak verilmiş.
IV

Bu cümlede numaralanmış sözcüklerden hangisi çıkarılırsa anlamda daralma olmaz?

- A) I B) II C) III D) IV

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde sözcüğün yanlış anlamda kullanımından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Lütfen, bu heyecanımı maruz görünüz.
- B) Müdür Bey, gelir gelmez kahvesini ister.
- C) Trafik sıkışınca toplantıya geç kaldık.
- D) Üst kattan duman geldiğini fark etti.

5.

İlk tanıştığımız gün onunla çok iyi geçineceğimizi anlamıştım.

Bu cümledeki anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

- A) "İlk" sözcüğü cümleden çıkarılarak
- B) "Onunla" sözcüğü cümlemin en başına getirilerek
- C) "Çok" sözcüğü cümleden çıkarılarak
- D) "İyi" sözcüğü "anlamıştım" sözcüğünün önüne getirilerek

6.

Deyimlerin anlamına uygun kullanılmaması, anlatım bozukluğuna yol açar.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde deyim yanlış kullanılımasından kaynaklanan bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bu yaşta bir çocuğun evden izinsiz çıkıp gitmesini aklım almıyor.
- B) Geçen gün yediğim künefenin tadı damağımda kaldı.
- C) Yaramazlıkları ve düşük notlarıyla ailesinin yüzünü ağarttı.
- D) Kürsüde şiir okurken arkadaşıyla göz göze gelince dili dolaştı.

7.

Çelişen sözlerin bir arada kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur. Örneğin “Aşağı yukarı tam 13 yaşındaydı.” cümlesinde hem yaklaşıklık bildiren “aşağı yukarı” hem de kesinlik bildiren “tam” sözü bir arada kullanılarak anlatım bozukluğu yapılmıştır.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bizim uçagımız pazartesi günü 20.30’da havalanacak.
- B) Sırtında tamı tamına 50 kilogramlık fındık çuvalıyla tepeye tırmandı.
- C) Elbette ödevlerini tamamladıktan sonra dışarı çıkabilirsin.
- D) Hiç şüphesiz bu gülleri Orhan Bey göndermiş olsa gerek.

8.

I. İzinsiz okuldan çıkmak, disiplin kurallarına aykırıdır.

II. Yeni zil çalmıştı ki öğretmen elinde kitaplarla sınıfa girdi.

III. Öyle çok konuşuyordu ki dut yemiş bülbüle dönmüştü.

IV. Değil odaya gitmek dışarı çıkacak hâlim bile yok.

Numaralanmış cümlelerin hangilerinde aynı sebepten kaynaklanan anlatım bozukluğu vardır?

- A) I ve II
- B) I ve IV
- C) II ve III
- D) III ve IV

9.

“Menemen sevmediğini biliyorum.” cümlesinde kimin menemen sevmediği (senin/onun) net olarak belirtilmediği için bir anlam belirsizliği vardır.

Aşağıdakilerin hangisinde bu cümledekine benzer bir durum söz konusudur?

- A) Geçen yıl yazdığın öykü hakkında olumlu yorumlar yapıldı.
- B) Bu sabah okula güzel mi güzel bir arabayla geldiğini gördüm.
- C) Paris’in her köşesinde birbirinden güzel fotoğraflar çekmiş.
- D) Vergileri hesaplamak için muhasebeciden yardım istedim.

10.

Eş anlamlı veya anlamca birbirini kapsayan sözcüklerin bir arada kullanılması gereksiz sözcük kullanımından kaynaklanan anlatım bozukluğuna neden olur.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bu açıklamayı örnekleyen bir anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bir işe girebilmek için karşıma çıkan her imkânı, olanağı değerlendirdim.
- B) Ofisteki bazı çiçeklerin toprağını değiştirmek gerekiyordu.
- C) Doktorun yazdığı reçeteyi okumaya çalıştı fakat başarılı olamadı.
- D) Buğulu camın ardından sohbet edip gülüşen kalabalığa baktı.

1.

Fiillerden önce gelerek onların özelliklerini, zamanını, yönünü, miktarını belirten sözcüklere “zarf (belirteç)” denir.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde zarf (belirteç) yoktur?

- A) Uzun zaman önce buralarda çeşit çeşit meyve ağaçları yetiştirdi.
- B) Gözlerini bana yavaşça çevirdi ve sözlerine devam etti.
- C) Burada onunla dolaşırken eski arkadaşlarımdan birini gördüm.
- D) Buradaki soruların cevaplarını ben size okulda vereceğim.

2. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir fiili zaman bakımından sınırlandıran sözcük vardır?**

- A) Annem evde tek başına uğraşarak benim için bir ziyafet hazırlamış.
- B) Elindeki paketleri dikkatlice benim masamın üzerine bırak.
- C) Ben de iki saat önce bu konuyla ilgili bir belgesel izlemiştım.
- D) Babasının yanında mutlu mesut bir hayat yaşıyordu.

3. Eş anlamlı (anlamdaş) sözcüklerin aynı cümle içerisinde kullanılması anlatım bozukluğuna neden olur.

Buna göre aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- A) Bu ara tatilde güzelce dinlenip istirahat etmeye ihtiyacım var.
- B) Çocukların derslerinin daha verimli geçebilmesi için bazı etkinlikler hazırla.
- C) Uzman görüşlerinin pek önemsenmediği günler yaşamamız gerçekten çok kötü.
- D) Onun gözlemlerini tarafsız bir tutumla bizimle paylaşması çok iyi oldu.

4. I. Bugün bana annemin hastalığı ile ilgili bir tedavi önerdiler.
II. Adamcağızın elinde geçmişten kalan siyah beyaz bir fotoğraf vardı.
III. Benden aldığı emanetleri hemen kendi gizli kasasına koymuş.
IV. Ucuz meyve alabilmek için sabahtan meyve bahçelerine gideceğiz.

Numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlede fiilin zamanını belirten bir sözcük vardır.
- B) II. cümlede fiili durum bakımından belirten bir sözcük vardır.
- C) III. cümlede “hemen” sözcüğü zaman bildirir.
- D) IV. cümlede fiili zaman bakımından belirten bir sözcük vardır.